

מי שמת פרק תשיעי בבא בתרא

קנה.

עין משפט נר מצוה

קבא א מיי פכ"ט מהל' מכירה הלכה טו סמנ
עשין פכ' תושע"ח ח"מ ס'
להל ספק יג:
קבא ב מיי שם הלכה ט'
ופכ"ד מהל' מלוה
והוה הלכה ט סמנ ט'
תוש"ע שם בגי"ה ופי' מו
ספק לח'
קל ג מיי פכ"ט מהל'
מכירה הלכה יג סמנ
עשין פכ' תושע"ח ח"מ ס'
להל ספק יז:

רבינו גרשום

בשלמא לדידי דאמינא
ראה בקיום השטר. דאמינא
דמורה שטר שכתבו צריך
לקיימו היינו דמשכחת
דנכסי בידי דלקוחות
ובני משפחה היו מערערין
לחוקי בהן והלקוחות
קיימו שטר ותנחו בנכסי:
אלא לדידי דאמרת ראה
בעדים היכי משכחת לה
ונחתי לקוחות נכסי. והא
אולי בהר עדים ולא אשכחן
אלא ש"מ ראה בקיום
השטר. ורש לקיש אמר
לעולם ראה בעדים והבא
טעמא מאי אוליין בהר
קיום השטר דמוריא לך
דערעב דבני משפחה לאו
ערעור הוא. דמאי קאמרי
קטן היה לאו מילתא היא
דחוקה אין עדים חותמין על
השטר אפי"כ נעשה המוכר
או הנותן גדול: אחרת קטן
אימתי מוכר בנכסי אביו.
דאמינא מכירתו מכירה:
[ובא] אמר רב נחמן בן
כי שנה ורב הונא אמר בן
י"ח שנה. ק"ד מאן דאמר
בן י"ח שנה צריך שיבא
שתי שערות ולמאן דאמר
בן כ"י צ"ע דלא הביא
ב' שערות מכירתו מכירה.
בשלמא למאן דאמר מוכר
י"ח מכירתו מכירה בנכסי
אביו ולא קודם האי קטן נמי
דבני ברק מ"ב י"ח שנה היה
ואיצטרך לברדקי בשערות.

אלא לדידי דאמרת ראה בעדים נכסי ביד לקוחות היכי
משכחת לה. דיציאו היורשין עדים שהיה קטן (א) ואם לא
יוכלו למצוא מאי מערערים היורשין פסק רבינו שמואל דק"ל כרבי
יומון ושמואל דאית להו הכא מודה בשטר שכתבו אין צריך לקיימו

וכן נחמה לר"י אלף נראה לו דק"ל
כרז נחמה דאית ליה צפוק שני
דכמוצות (דף יט. וס) מודה בשטר
שכתבו לר"ך לקיימו דכוותיה קיימא
לן דדיני וכן פסק רבינו חננאל:
איתמר קמן אימתי מוכר בנכסי
אביו. הכי גרסינן

בספריים ישנים וגם רבינו תם גרים
כך רבא אמר רב נחמן זן שמנה עשרה
רב הונא זר (א) מילצא אמר רב נחמן
זן עשרים וגרסינן בתרה והא דרבא
לאו צפירוש איתמר אלף מכלל
איתמר דהוא (א) לפחות מנן עשרים
דזבין בנכסי דאזבזי כו' עד אמר להו
רבא מדאסברוהו וסבר מיידע הו
ידע והא דעבד דהו הכי חופף ימירא
הוה ציה פירוש הגיע זמנו למכור
בנכסי אזבזי ומתחלה היה סבור רבא
שהיה שוטה ולכן לא היה מקחו נאמן
וממכרו ממכר ולצדק כיון דראה
לאסברוהו וסבר אס כן אינו שוטה
לגמרי כיון שהגיע זמנו למכור יכול
למכור וא"ת תקשה דרבא דרבא
דכחא קאמר זן שמנה עשרה ואילו

בגיטין פ' התקבל (דף טו. טז) גבי ג' מדות בקטן כו' קאמר רבא ולמכור
בנכסי אזבזי עד שיהא זן עשרים ואומר ר"י דנראה דגרסינן בזהיא
דהתקבל רבא חזירו של רב יוסף שהיה רגיל לעשות מדות כמו שהיא
דקוף המלגעי (שם דף טז:) דחמש מדות בכלי חרס דגרס התם רבא
מדאמר ליה (א) (רב אפי' רבי) אמה אומר כן דאילו רבא לא עלה לארץ
שיראל כמו רבא ומיהו אין זו ראייה כל כן ג' רבא מלגעי שהיא
עושה מדות דאמר רבא בגיטין פ' הזורק (דף טז) שלש מדות בגיטין
אין רבא נראה רבא דגרסינן התם רבא מכה הן קושילא רבא דכפרישית (א) ואי
גרים התם רבא א"ש טפי בזהי הא דקאמר בג' מדות בקטן הגיעו לעונת נדרים (א) נדריהן נדר והקדשן הקדש וכנגדן בקטנה חוללת ואם כן
משמע דאית ליה לרבא קטנה חוללת ואילו בפ' יואל דופן (גדה מו. וס) אמר רבא קטנה שהגיעה לכלל שנותיה אינה זריכה דזיקה חוקה
הביאה סימנים ומסיק התם דוקא קאמר רבא לענין מילוח אבל לחליצה צעיא דזיקה (א) ואי גרס התם רבא אמי שפיר ורבינו שמואל תיך שם
וכנגדו בקטנה חוללת דהיינו צת (א) שנים עשרה שנים ויום אחד (א) שהקטנה היא או גדולה ולא נהיירא דאם כן לא היה ליה למימר וכנגדו בקטנה
אלא וכנגדו חוללת אלף משמע שכנגדו קטנה שהגיעה לעונת נדרים שהיא צת עשתי עשרה שנה ויום אחד ורבינו תם מירך דודאי רבא
סבר לה דפסיק בפי' מלות חליצה (וימות קה: וס) ולקמן בשעתיה לחליצה צעי גדולה ובגיטין איירי רבא חליצה דר' יוסי דאמר קטנה חוללת
לדמירינן בפי' מלות חליצה לרבי ר' יוסי קטנה חוללת משעה שפיעה לעונת נדרים משמע דלדברי ר' יוסי קאמר ואילו
ספירא ליה התם כמ"ד התם והלכתא משתיצא שתי שערות ולספריים דגרסינן כאן דרבא עד שיהא זן עשרים (א) הו' אמי שפיר ההיא
דגיטין פ' התקבל (דף טו. טז) אך אותה גירסא אינה נראית כלל שצריך למחוק הספריים דגרסינן והא דרבא לאו צפירוש איתמר אלף מכלל
איתמר שהרי הוא כתוב אחר שלח גידל בר מנשיא כו' ופירש רבינו שמואל (א) היינו טעמא לאסברוהו ליה וסבר אס כן חכם גדול היה
ידע צטיי משא ומתן משום דחייש לעובדא דגידל בר מנשיא איתמי ליה בתר הכי ואין נראה כלל ובי צבציל שהוא היה יודע לסבור זה היה
חשוב חכם יודע צטיי משא ומתן על כן נראה יותר גירסת ספריים ישנים: **מורכב** בנכסי אביו. פי' רבינו שמואל (א) דוקא בנכסי אזבזי אבל
בנכסים שקנה ושנתנו לו בזמתנה יוכל למכור (א) וכן פי' רב אלפס דנכסים שקנה אין אנו חוששין אס מוכרין והא לדמירינן לקמן למקרקעי אין
דעתון עדות פירוש לשום קרקעות כמו שאפרש בסמוך דהיינו (א) דדעתיה מיקרבא לגבי זוי ואינו צקי בשומא ורבינו תם פירש דאוס הדין
נכסים שקנה אינו יכול למכור מטעם דמיקרבא דעתיה לגבי זוי ומה שהקשה ר"י שמה כשהוא שוטה זבין וכשהוא שוטה זן לאו קושילא היא
דטעמא לא משום שטות הוא אלף משום דמיקרבא דעתיה לגבי זוי: **מתיב** רבי זירא מעשה בו באחד שמכר בנכסי אביו. פירוש
זומן שהיה לו למכור למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה דמסתמא קודם לכן לא מכר והא סוגיא כמ"ד לעיל נכסי ציד לוקח הוה קיימי
ולהכי קאמר כי צדיק ליה מאי הויה כו' (א) אבל למ"ד בחוקת יורשים הו"ו (א) לא הוה ליה למימר כי האי לישנא אלף הוה ליה למימר אמאי
צריך דזיקה פשיטא דגדול הוה (א) ולפי זה אין הוכחה גמורה דזומן מכירה מוכר ורבי"ם פירש בשלמא למאן דאמר זן שמנה עשרה ונכסי
ציד לקוחות הוה קיימי ואמו יורשים וקא מערערי לומר קטן היה והיו צריכים להביא ראייה שהיה קטן ולא מצאו עדים שהיה פחות משמנה
עשרה שם מצאו לא היו צריכים יותר אפילו הביא שתי שערות לא עשה ולא כלום אבל מצאו עדים שהיה פחות מנן עשרים והיו
רוצים לומר שמה לא הביא שתי שערות עייני ועודנו קטן אבל אם לא עשה דזומן מכירה מוכר ורבי"ם פירש בשלמא למאן דאמר זן שמנה עשרה ונכסי
איתו כנגדו דלוקח הוה איתו העדים חותמים על השטר אלף אס כן נעשה גדול זן כ' דליכא למימר דלא היו מחזיקים ליה זן כ' לפי שהיה סריס
הא ליכא למימר דאם כן מאי פריך אלף למאן דאמר זן כ' כי צדיק מאי הוה טובא וטובא הוה אשם אינו יודע זן כמה שנים הוה דע"י
חוקה דאין עדים חותמים אלף אס כן נעשה גדול זן עשרים לא הוה משוינן ליה סריס אלף שמע מינה דעל ידי אותה חוקה משוינן ליה
סריס והשמה פריך שפיר בשלמא למאן דאמר זן שמנה עשרה היינו דקאמרי מהו לצדוקו אלף למאן דאמר זן עשרים כי צדיק ליה
כו' והאי קושילא איתמי להאי דאסיקנא לעיל נכסי ציד לקוחות הוה קיימי דקאמר מה לי לצדוקו שלאחר שהביא עדים שהוה זן שמנה עשרה היו
מזי למפרך שפיר בשלמא למאן דאמר זן שמנה עשרה היינו (א) דקאמר מה לי לצדוקו שלאחר שהביא עדים שהוה זן שמנה עשרה היו
היורשים טועים שלא הביא שתי שערות עדיין וקטן היה אפילו זן שמנה עשרה ואין המכר כלום אלף למאן דאמר זן עשרים אפילו לא
הביא שתי שערות היה גדול ואין היורשים יכולים לטעון כלום אלף הגמרא נקט לישנא למאי דאסיקנא דנכסי בחוקת לקוחות קיימי:

הכי קאמר ליה רבי יוחנן לריש לקיש בשלמא לדידי דאמינא ראייה
בקיום השטר. ואפילו נמי מתני' דלרבנן אין צריך לקיימו כיון
דמודה שכתבו היינו דמשכחת להו נכסי צידא דלקוחות ואמו יורשין
וקמערערי כדאמר לעיל (קמ"ד:) הכי נמי מסתברא מדקתני דאמר להו אי
אתם שטרין לווילו כו' הילך שמה

קיימו שטר או אפילו לא קיימו כיון
דמודו בני משפחה בשטר שכתבו ונתן
אין צריך לקיימו והוחזקו לקוחות
בנכסים: **אלא לדידי דאמר ראייה**
בעדים. ולדידך לא מתהפכא מתני'
וכיון דאמרי רבנן המוילא ממזבירו
עליו הראייה דיינו מקבל מתנה
נכסי צידא דלקוחות היכי משכחת
לה הא לית להו עדים שגדול היה:
לאו ערעור הוא. ומן הדין הוחזקו
לקוחות בנכסים: **נעשה גדול ונתן**
ומקבל ועדים כולם גדולים וכשרים.
ומסקנא דשמעתא מודה בשטר
שכתבו אין צריך לקיימו כדשמואל וכו'

יוחנן לא שנה היכא דאיהו מרע ליה
לשטרעל למימר שטר פסיק הוא שטר
אמנה הוא לא שנה היכא דעדים
מרעי ליה לומר אנוסין היינו דהא
אפכינא נמי הכא להיחא דכמוצות
לעיל דאין נאמנין לפסלו כו': קטן.
היורש נכסי אזבזי. שמת: **מאימתי**
מוכר בנכסי אביו. צקרקעמיו ותהוי
מכירתו מכירה. דאילו גבי מטלטלין

נתן (גיטין דף ע"ג.) הפעוטות נאמן מקח וממכרן ממכר במטלטלין
ומפרישין התם כבר שית כבר שז כל חד לפוס חורפיה ומשום כדי חייו
תקינו ליה רבנן במטלטלין דתהוי מכירה למונומיו אבל במקרקעי
לא: **זן שמנה עשרה**. ויום אחד דפסקינן לקמן [קמ"ג:] מוך זמן כלפני זמן
ואע"פ שאינו יודע צטיי משא ומתן יפה כדמוכח לקמן צת י"ד שידעת
צטיי משא ומתן מוכרת וכגון שהביאה שתי שערות כדמוכח לקמן [קמ"ג]:
היינו

ואמר רבא נמי פרק קמא דחולין (דף פ"א:) שלש מדות בנכסי אין רבא נראה רבא דגרסינן התם רבא מכה הן קושילא רבא דכפרישית (א) ואי
גרים התם רבא א"ש טפי בזהי הא דקאמר בג' מדות בקטן הגיעו לעונת נדרים (א) נדריהן נדר והקדשן הקדש וכנגדן בקטנה חוללת ואם כן
משמע דאית ליה לרבא קטנה חוללת ואילו בפ' יואל דופן (גדה מו. וס) אמר רבא קטנה שהגיעה לכלל שנותיה אינה זריכה דזיקה חוקה
הביאה סימנים ומסיק התם דוקא קאמר רבא לענין מילוח אבל לחליצה צעיא דזיקה (א) ואי גרס התם רבא אמי שפיר ורבינו שמואל תיך שם
וכנגדו בקטנה חוללת דהיינו צת (א) שנים עשרה שנים ויום אחד (א) שהקטנה היא או גדולה ולא נהיירא דאם כן לא היה ליה למימר וכנגדו בקטנה
אלא וכנגדו חוללת אלף משמע שכנגדו קטנה שהגיעה לעונת נדרים שהיא צת עשתי עשרה שנה ויום אחד ורבינו תם מירך דודאי רבא
סבר לה דפסיק בפי' מלות חליצה (וימות קה: וס) ולקמן בשעתיה לחליצה צעי גדולה ובגיטין איירי רבא חליצה דר' יוסי דאמר קטנה חוללת
לדמירינן בפי' מלות חליצה לרבי ר' יוסי קטנה חוללת משעה שפיעה לעונת נדרים משמע דלדברי ר' יוסי קאמר ואילו
ספירא ליה התם כמ"ד התם והלכתא משתיצא שתי שערות ולספריים דגרסינן כאן דרבא עד שיהא זן עשרים (א) הו' אמי שפיר ההיא
דגיטין פ' התקבל (דף טו. טז) אך אותה גירסא אינה נראית כלל שצריך למחוק הספריים דגרסינן והא דרבא לאו צפירוש איתמר אלף מכלל
איתמר שהרי הוא כתוב אחר שלח גידל בר מנשיא כו' ופירש רבינו שמואל (א) היינו טעמא לאסברוהו ליה וסבר אס כן חכם גדול היה
ידע צטיי משא ומתן משום דחייש לעובדא דגידל בר מנשיא איתמי ליה בתר הכי ואין נראה כלל ובי צבציל שהוא היה יודע לסבור זה היה
חשוב חכם יודע צטיי משא ומתן על כן נראה יותר גירסת ספריים ישנים: **מורכב** בנכסי אביו. פי' רבינו שמואל (א) דוקא בנכסי אזבזי אבל
בנכסים שקנה ושנתנו לו בזמתנה יוכל למכור (א) וכן פי' רב אלפס דנכסים שקנה אין אנו חוששין אס מוכרין והא לדמירינן לקמן למקרקעי אין
דעתון עדות פירוש לשום קרקעות כמו שאפרש בסמוך דהיינו (א) דדעתיה מיקרבא לגבי זוי ואינו צקי בשומא ורבינו תם פירש דאוס הדין
נכסים שקנה אינו יכול למכור מטעם דמיקרבא דעתיה לגבי זוי ומה שהקשה ר"י שמה כשהוא שוטה זבין וכשהוא שוטה זן לאו קושילא היא
דטעמא לא משום שטות הוא אלף משום דמיקרבא דעתיה לגבי זוי: **מתיב** רבי זירא מעשה בו באחד שמכר בנכסי אביו. פירוש
זומן שהיה לו למכור למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה דמסתמא קודם לכן לא מכר והא סוגיא כמ"ד לעיל נכסי ציד לוקח הוה קיימי
ולהכי קאמר כי צדיק ליה מאי הויה כו' (א) אבל למ"ד בחוקת יורשים הו"ו (א) לא הוה ליה למימר כי האי לישנא אלף הוה ליה למימר אמאי
צריך דזיקה פשיטא דגדול הוה (א) ולפי זה אין הוכחה גמורה דזומן מכירה מוכר ורבי"ם פירש בשלמא למאן דאמר זן שמנה עשרה ונכסי
ציד לקוחות הוה קיימי ואמו יורשים וקא מערערי לומר קטן היה והיו צריכים להביא ראייה שהיה קטן ולא מצאו עדים שהיה פחות משמנה
עשרה שם מצאו לא היו צריכים יותר אפילו הביא שתי שערות לא עשה ולא כלום אבל מצאו עדים שהיה פחות מנן עשרים והיו
רוצים לומר שמה לא הביא שתי שערות עדיין ועודנו קטן אבל אם לא עשה דזומן מכירה מוכר ורבי"ם פירש בשלמא למאן דאמר זן שמנה עשרה ונכסי
איתו כנגדו דלוקח הוה איתו העדים חותמים על השטר אלף אס כן נעשה גדול זן כ' דליכא למימר דלא היו מחזיקים ליה זן כ' לפי שהיה סריס
הא ליכא למימר דאם כן מאי פריך אלף למאן דאמר זן כ' כי צדיק מאי הוה טובא וטובא הוה אשם אינו יודע זן כמה שנים הוה דע"י
חוקה דאין עדים חותמים אלף אס כן נעשה גדול זן עשרים לא הוה משוינן ליה סריס אלף שמע מינה דעל ידי אותה חוקה משוינן ליה
סריס והשמה פריך שפיר בשלמא למאן דאמר זן שמנה עשרה היינו דקאמרי מהו לצדוקו אלף למאן דאמר זן עשרים כי צדיק ליה
כו' והאי קושילא איתמי להאי דאסיקנא לעיל נכסי ציד לקוחות הוה קיימי דקאמר מה לי לצדוקו שלאחר שהביא עדים שהוה זן שמנה עשרה היו
מזי למפרך שפיר בשלמא למאן דאמר זן שמנה עשרה היינו (א) דקאמר מה לי לצדוקו שלאחר שהביא עדים שהוה זן שמנה עשרה היו
היורשים טועים שלא הביא שתי שערות עדיין וקטן היה אפילו זן שמנה עשרה ואין המכר כלום אלף למאן דאמר זן עשרים אפילו לא
הביא שתי שערות היה גדול ואין היורשים יכולים לטעון כלום אלף הגמרא נקט לישנא למאי דאסיקנא דנכסי בחוקת לקוחות קיימי:

(א) [כמוצות יט. סנהדרין
טז:] (ב) [בכרת טו. טז:]
(ג) [ע"ל קמ"ג:] (ד) [ע"ל קמ"ג:]
(ה) [ע"ל קמ"ג:] (ו) [ע"ל קמ"ג:]
(ז) [ע"ל קמ"ג:] (ח) [ע"ל קמ"ג:]
(ט) [ע"ל קמ"ג:] (י) [ע"ל קמ"ג:]

הגהות הב"ח

(א) [ב] בן עשרים לכל
ואת מי"ס ממק: (ב) שם
מיפוז והא דרבא לאו צפירוש
איתמר אלף מכלל איתמר
ומק: (א) תוס' ד"ה אלף
וכי שהיה קטן וגם בשלמא
יכלו למצוא למה הויה
מערערי היורשים וברדיק
בו פסק: (ד) ר"ה איתמר
וכי דהסוף פחות מנן עשרים
דזבין וכו' ובזין שהגיע:
(ה) בא"ד דפרישית ותו
דאי גרים הינו טעמא דברדיק
טפי כתי והא דקאמר
ג' מלות: (ו) בא"ד
דהיינו צת שתיים עשרה:
(ז) בא"ד ופי' רבינו שמואל
נמי הינו טעמא דברדיק
לאסברוהו וכו' ומי
דשטרעל למימר גדול
מנשיא: (ח) ר"ה מוכר
וכי דהיינו מטעם דלמיה
מיקרבא: (ט) ר"ה מתיב וכו'
היינו דקאמרי מהו לצדוקו
שלאחר שהביאו הלקוחות
עדים:

מוסף רש"י

אלא אם כן נעשה גדול.
כל המשנה השטר גדולים
הלוקח והמוכר (בתרבות יט.
ושם: ועשה גדול) א"ל: נעשה
גדול המוכר דק"ל [קמ"ג]
קטן ולמכור בנכסי אזבזי עד
שיהא זן עשרים (תנודין
כ"ט.) סימנין עשויין
להשתנות אפילו אם זומן
עשה למימר גדול י"ל אילו
היה קיים הוה שומא (כע"ל
קמ"ד.)

מוסף תוספות

א. שנה אחת לפני
נערוהו, כדחנן במס' נדה
(מה) בת אחת עשרה שנה
ויום אחד נדריה בברקן.
ש"י גיטין כ"ג. א. איתמר
קטנה וכן חליצה. א. איתמר
ימות קה: ג. דהוי עונת
נדרים דקטן. א. איתמר.
ד. [נ] מהפכין אהו.
וגרסינן דרבא אמר מבין
עשרים ורב הונא אמר מבין
י"ח. רע"ב. ה. כיון
שהגיע לכלל שנים
וסימנים יודע בטיב משא
ומתן. רע"ב. ו. ע"י.
א. דאי אמרת זבני וביני
אול מוכן להו לכולהו
נכסי. רע"ב ויה. ד. פי' כי
ברקן ליה בני משפחה
ונמצא שאין לו סימנים מה
הועילו בכך הלא ידע
להחזיק שהוא סריס. ט.
ו. הלקוחות היו באים
לברדקי משא ומצאו לו
סימנים. ט. ו. והדין עם
הלקוחות בלא בדיקה. ט.
י. הילכך כשברדקי ומצאו
שאין לו סימנים לא היו
חותמים אלא א"כ ידעו
שהיה בן עשרים שהוא
סריס. רע"ב ויה.